

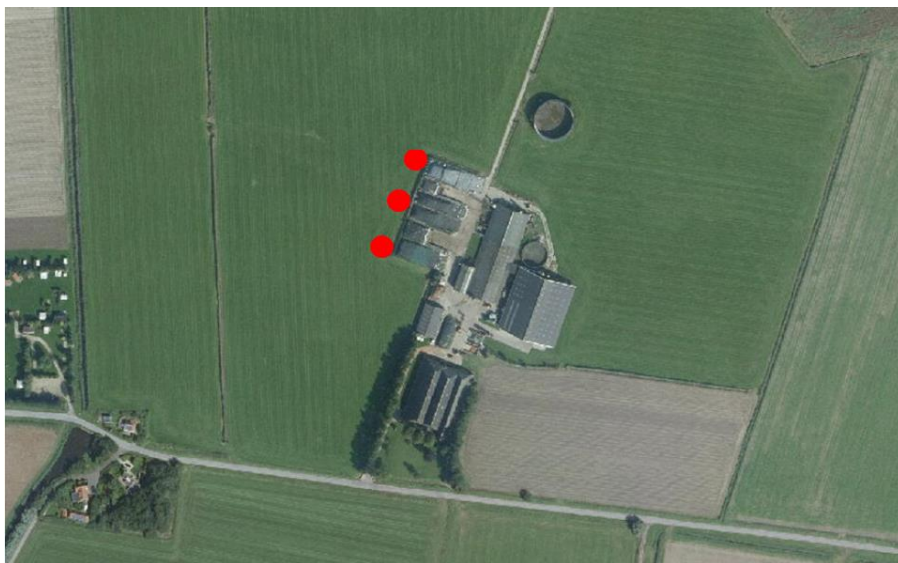
Ecologie

KADER

Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het projectgebied ten behoeve van de inventarisatie op 24 augustus 2017 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: zonnig, circa 22°C en een zwakke wind.

PROJECTGEBIED

Het projectgebied is gelegen aan de noordwestrand van het erf van Wierhuisterweg 49 te Pieterburen. Hier grenst een rij sleufsilo's aan agrarisch grasland. Het project bestaat uit de plaatsing van drie kleine windturbines naast de sleufsilo's. De beoogde locatie van de windmolens wordt weergegeven in figuur 1. Het gaat om windmolens met een ashoogte van 15 meter en een rotordiameter van 12 meter. De windturbines worden gefundeerd op beton.

Figuur 1. Beoogde locatie voor de plaatsing van 3 kleine windturbines op het erf van Wierhuisterweg 49 te Pieterburen (bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl).

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

De locatie voor de bouw van de 3 windmolens bestaat uit agrarisch grasland met een door het intensieve beheer zeer beperkte natuurwaarde. Uit het raadplegen van de Nationale Database Flora en Fauna² (NDFF) via Quickscanhulp.nl³ (© NDFF - quickscanhulp.nl 30-03-2017 14:15:56) blijkt dat in de omgeving van het projectgebied (0-1 kilometer) de laatste vijf jaar een aantal beschermde soorten zijn waargenomen. Het gaat vooral om zoogdieren en vogels. Deze soorten worden hieronder indien van toepassing besproken.

Het intensief beheerd, voedselrijk agrarisch grasland biedt geen biotoop voor beschermde plantensoorten. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten in of nabij het projectgebied kan worden uitgesloten.

Enkele vleermuissoorten kunnen verblijven in open agrarisch gebied, zoals de uit de omgeving van het plangebied bekende gewone en ruige dwergvleermuis (Quickscanhulp.nl). De locatie voor de bouw van de windmolens ligt op circa 50 meter van de bebouwing en opgaande beplanting op het erf in open gebied, zodat vernietiging van vleermuisverblijfplaatsen niet aan de orde is als gevolg van het plan.

Het projectgebied ligt niet in de nabijheid van doorlopende lineaire structuren, zoals lanen en watergangen, die onderdeel kunnen vormen van een essentiële vliegroute van vleermuizen. Door de ligging van het projectgebied op afstand van bebouwing en opgaande beplanting in open gebied zonder beschutting heeft de locatie ook relatief weinig waarde voor foeragerende vleermuizen.

Nestplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten in het projectgebied door het ontbreken van opgaande beplanting en bebouwing. Ook akker- en weidevogels zullen niet broeden in het projectgebied door de ligging direct naast het erf van Wierhuisterweg 49. Zo ligt het projectgebied ruim binnen de verstoringzone voor weidevogels van 200 meter om bebouwing in agrarisch gebied (Bruinzeel & Schotman 2011⁴).

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens: de Gegevensautoriteit Natuur heeft vastgesteld dat ze kloppen. Informatie is te vinden op www.natuurloket.nl.

³ Quickscanhulp.nl is een online applicatie waarmee een afgeleide van data uit de NDFF wordt weergegeven. Het is daarmee een hulpmiddel voor ervaren ecologen om te bepalen of een beschermde soort wel of niet in het projectgebied kan voorkomen. Quickscanhulp.nl geeft aan op welke afstand waarnemingen van beschermde soorten in relatie tot het projectgebied zijn aangetroffen. Voor Quickscanhulp.nl worden alleen gevalideerde waarnemingen gebruikt, de Gegevensautoriteit Natuur staat hiervoor in.

⁴ Bruinzeel, L.W. & A.G.M. Schotman, 2011. Onderbouwing verstoringafstanden weidevogels Fryslân. A&W rapport 1624/Alterra 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden/Alterra Wageningen

In het projectgebied kunnen enkele algemene amfibieën- en zoogdiersoorten in lage aantallen voorkomen, zoals gewone pad, bruine kikker, veldmuis, egel en haas. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

Geschikt leefgebied voor beschermde niet-vrijgestelde soorten uit de soortgroepen grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden is niet aanwezig in het projectgebied. Zo ontbreekt voortplantingswater voor de uit de omgeving van het plangebied bekende poelkikker (Quickscanhulp.nl) in het projectgebied.

TOETSING

Als gevolg van het project gaan geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. Windturbines kunnen echter ook zorgen voor verstoring van vleermuizen en voor aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen.

Er is nog weinig bekend over de effecten van kleine windturbines op vleermuizen. Enkele studies beschrijven de effecten van kleine windturbines op het foerageergedrag van vleermuizen. Uit deze studies komt naar voren dat tot op in ieder geval 20-25 afstand van de kleine turbines lagere aantallen foeragerende vleermuizen waargenomen worden (Minderman et al., 2012⁵; Minderman et al., 2017⁶). Minderman et al. (2017) geven aan dat effecten tot op 100 meter afstand meetbaar zijn, maar dat de verstoring vermoedelijk voor het grootste deel binnen 25 meter afstand van de windturbines plaatsvindt. Binnen een straat van 25 meter van de windturbines zijn agrarisch grasland, sleuvsilo's en verharding aanwezig. Waardevol foerageergebied voor vleermuizen met opgaande beplanting of andere beschutte plekken ontbreekt binnen deze verstoringszone. In de omgeving van het projectgebied is in ruime mate alternatief en deels ook hoogwaardiger foerageergebied voor vleermuizen aanwezig. Gezien het kleine aantal windturbines zal dan ook zeker geen aantasting plaatsvinden van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

Voor het risico op aanvaringsslachtoffers is relevant welke soorten kunnen worden verwacht rond de windturbines. Daarnaast is de vlieghoogte van de te verwachten soorten relevant. Van de uit de omgeving van het plangebied bekende en te verwachten soorten foerageren de soorten gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger ook wel in open agrarisch landschap. Al deze soorten jagen op 5 - 50 meter hoogte en daarmee op rotorhoogte (9 - 21 meter) van de windturbines. Minderman et al. (2015)⁷ berekenen op basis van gevonden slachtoffers bij kleine windturbines een aantal vleermuisslachtoffers van 0,008 - 0,169 exemplaren/turbine/jaar. Gezien het ontbreken van opgaande beplanting en bebouwing in een straal van bijna 50 meter om het

⁵ Minderman, J., C.J. Pendlebury, J.W. Pearce-Higgins, K.J. Park, Experimental Evidence for the Effect of Small Wind Turbine Proximity and Operation on Bird and Bat Activity. PLoS ONE 7(7): e41177. doi:10.1371/journal.pone.0041177

⁶ Minderman, J., M.H. Gillis, H.F. Daly, K.J. Park, 2017. Landscape-scale effects of single- and multiple small wind turbines on bat activity. Anim Conserv.DOI: 10.1111/acv.12331

⁷ Minderman, J., E. Fuentes-Montemayor, J.W. Pearce-Higgins, C.J. Pendlebury, K.J. Park, 2015. Estimates and correlates of bird and bat mortality at small wind turbine sites. Biodiversity and Conservation Volume 24, Issue 3, pp 467-482

projectgebied zal de kans op vleermuisslachtoffers bij de turbines eerder lager dan hoger zijn dan de aangegeven aantallen slachtoffers bij Minderman et al. (2015). Op basis van de bestaande onderzoeken, de huidige inrichting van het projectgebied en het lage aantal windturbines (3) wordt dan ook hooguit een incidenteel slachtoffer onder vleermuizen verwacht die zeker geen effect zal hebben op de gunstige staat van instandhouding van de te verwachten soorten. Een ontheffingsaanvraag voor aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen is dan ook niet nodig.

Binnen het projectgebied zijn geen nestplaatsen van vogels te verwachten, zodat hooguit effecten door verstoring van foeragerende vogels en door aanvaringsslachtoffers onder vogels mogelijk zijn. Minderman et al. (2012) vonden geen effect van kleine windturbines op de dichtheid van foeragerende vogels nabij kleine windmolens. Bovendien gaat het in voorliggende situatie om slechts 3 windmolens, waardoor hooguit een zeer klein gebied ongeschikt wordt voor foeragerende vogels. In de omgeving is in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vogels door verlies van foerageergebied zijn niet aan de orde.

Minderman et al. (2017) berekenen op basis van gevonden slachtoffers bij kleine windturbines een aantal vogelslachtoffers van 0,079 - 0,278 exemplaren/turbine/jaar, zodat op basis van dit onderzoek niet meer dan incidentele slachtoffers te verwachten zijn. Een aantal vogelsoorten, zoals huismus, foerageert echter graag op de erven van agrarische bedrijven, zodat bij hoge aantallen nesten in de nabijheid van het projectgebied meer dan incidentele aanvaringsslachtoffers niet uitgesloten zijn. Tijdens het veldbezoek zijn vele nesten van huismus aangetroffen in de noordwestelijke schuur. De huismussen die in de schuur broeden, foerageren voornamelijk op het erf en vliegen vooral in noord-zuidrichting de schuur in en uit. Daarbij komen ze niet langs het projectgebied dat op 70 meter ten westen van de schuur ligt. Het agrarisch grasland heeft voor huismus ook weinig waarde als foerageergebied. De kans op aanvaringen met de te plaatsen windmolens is uiterst gering en wordt hooguit zeer incidenteel verwacht. Negatieve effecten op de populatie van huismus door aanvaringsslachtoffers zijn niet aan de orde.

Boerenwaluw is aangetroffen op het erf en nestelt in enkele van de schuren. De zuidwestelijke schuur, op ruim 50 meter afstand van de geplande turbines, is de enige van alle schuren waarvan de opening enigszins richting de geplande windturbines is gepositioneerd. In deze schuur zijn echter geen nesten van boerenwaluw aangetroffen. De overige schuren staan op grotere afstand (meer dan 75 meter) van de geplande turbines, en hebben de opening niet gericht richting het projectgebied. Deze schuren behouden derhalve een vrije aanvliegroute voor boerenwaluw. Gezien de positionering van de nestlocaties met aan- en uitvliegroutes, het beperkte aantal nestplaatsen en het te verwachten aantal vogelslachtoffers bij 3 kleine windturbines op basis van Minderman et al. (2017), zijn hooguit incidenteel slachtoffers onder boerenwaluw te verwachten. Negatieve effecten op de populatie boerenwaluw door aanvaringsslachtoffers zijn niet aan de orde.

Als gevolg van de ruimtelijke ontwikkelingen kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene amfibieën- en of zoogdierensoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te

verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig projectgebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voormalig Ecologische Hoofdstructuur) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor de provincie Groningen uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsvisie 2016-2020 en de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt verder buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en weidevogel - en akkervogelleefgebieden.

INVENTARISATIE

Het projectgebied ligt niet in of grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Wnb. Het meest nabijgelegen gebied beschermd middels de Wnb betreft het Natura 2000-gebied Waddenzee dat is gelegen op een afstand van ongeveer 1300 meter ten noorden van het projectgebied. De Waddenzee is eveneens het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als NNN. Op een afstand van ruim 900 meter ten noorden van het plangebied liggen akker- en graslandpercelen die zijn aangewezen als 'natuur buiten het NNN'. Het projectgebied maakt samen met de omgeving van het projectgebied onderdeel uit van 'leefgebied akkervogels'.

TOETSING

Het plangebied ligt op grote afstand van de Waddenzee en omvat geen gronden die van belang zijn voor aangewezen vogelsoorten van het Natura 2000-gebied. Zo liggen belangrijke hoogwatervluchtplaatsen voor vogels van de Waddenzee op de buitendijkse kwelders en op de akker- en graslandpercelen

direct achter de Waddenzeedijk (Wiersma & Van Dijk, 2009⁸). Bovendien is het projectgebied door de ligging naast het erf van een agrarisch bedrijf niet van waarde voor foeragerende vogelsoorten van Natura 2000-gebied Waddenzee, zodat belangrijke ecologische relaties tussen het projectgebied en Natura 2000-gebied ontbreken. Negatieve effecten op aangewezen habitats en soorten van de Waddenzee treden niet op. Het project is daarom niet in strijd met de gebiedenbescherming van de Wet natuurbescherming.

Door de grote afstand tot de Waddenzee, het ontbreken van belangrijke ecologische relaties (zie ook hierboven) en de aard van het project, kunnen negatieve effecten op het NNN eveneens worden uitgesloten. Op dit punt is het project niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

Het projectgebied ligt eveneens op grote afstand van 'natuur buiten het NNN'. Negatieve effecten op 'natuur buiten het NNN' kunnen worden uitgesloten gezien de ligging van het projectgebied en de aard van het project.

Het projectgebied inclusief het aangrenzende erf en het aangrenzende graslandperceel maakt onderdeel uit van 'leefgebied akkervogels'. Ten aanzien van de ligging in 'leefgebied akkervogels' heeft overleg plaatsgevonden met de provincie Groningen (contactpersoon: de heer A. van Klinken). Op basis van de bekende verspreiding van akkervogels, de ligging van het projectgebied en de aard van het plan concludeert de provincie dat er geen aanknopingspunten zijn voor knelpunten ten aanzien van akkervogels als gevolg van het project. Door de ligging van het projectgebied tussen sleufsilos en intensief beheerd agrarisch grasland het projectgebied ook weinig waarde als leefgebied voor akkervogels. Het projectgebied grenst aan een erf met bebouwing en opgaande beplanting, zodat het project niet leidt tot een afname van de openheid van het 'leefgebied akkervogels'. Negatieve effecten op 'leefgebied akkervogels' als gevolg van het project zijn niet te verwachten, zodat het project op dit punt niet in strijd is met de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

Conclusie

Op basis van de uitgevoerde ecologische inventarisatie is gezien de aangetroffen terreinomstandigheden en de aard van de ontwikkeling een voldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan.

De plannen zijn niet in strijd met de soortenbescherming en gebiedsbescherming uit de Wnb. Een ontheffing op grond van de Wnb voor soorten alsook een vergunning op grond van de Wnb voor gebieden is op voorhand niet nodig voor de beoogde activiteiten.

De ontwikkeling is daarnaast op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen.

⁸ Wiersma, P. & K. van Dijk, 2009. Hoogwatervluchtplaatsen op de kaart van het waddengebied (deel 2): kleine eilandend, platen en vastelandkust van Groningen. SOVON-informatierapport 2009/20. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen